

**Тарас
Григоров
ич
Шевченк
о
(1814 -
1861)**

Тарас Григорович Шевченко
народився *25 лютого (9*
березня за н. ст.) 1814р. в с.
Моринці Звенигородського
повіту Київської губернії

**Його батьки, що були
кріпаками багатого
поміщика
В. В. Енгельгардта,
незабаром переїхали до
сусіднього села Кирилівки**

**1822р. батько
віддав його "в
науку" до
кирилівського
дяка. За два
роки Тарас
навчився
читати й
писати, і,
можливо,
засвоїв якісь
знання з
арифметики.
Читав він
дещо й крім
Псалтиря.**

**У поезії "А. О. Козачковському"
Шевченко згадував, як він
школярем списував у бур'янах у
саморобний зошит вірші
Сковороди та колядку "Три
царіє со дари".**

Після смерті у *1823р.* матері і *1825р.* батька Тарас залишився сиротою.
Деякий час був “школярем-попихачем” у дядька Богорського.

непереборна
пристрасть до
малювання. Він мріяв
“сделаться когда-
нибудь хоть
посредственным
маляром” і вперто
шукав у навколишніх
селах учителя
малювання. Та після
кількох невдалих
спроб повернувся до
Кирилівки, де пас
громадську череду і
майже рік наймитував
у священика Григорія

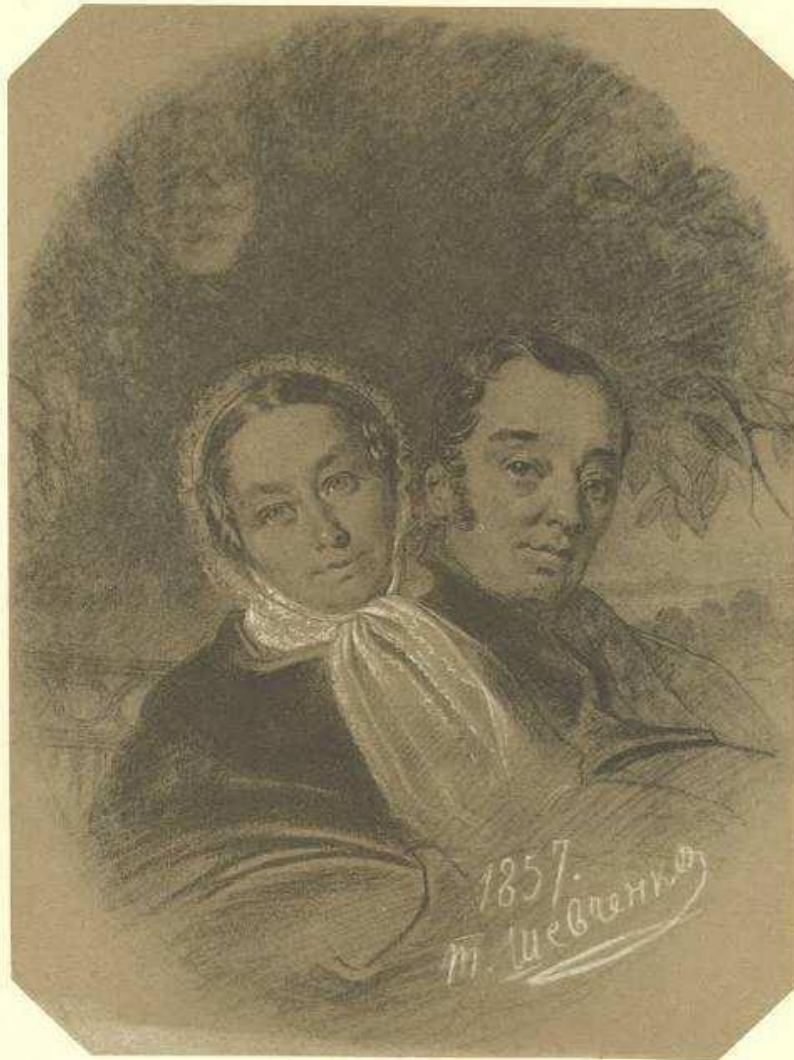

Наприкінці 1828 або на початку 1829р. Тараса взято до поміщицького двору у Вільшані, яка дісталася в спадщину позашлюбному синові В. Енгельгардта, сусіда сестри вільшанського губернатора П. Енгельгардта. Восени 1829р.

Шевченко
супроводжує
валку з майном
молодого пана до
Вільно. У списку
дворових його
записано здатним
“на комнатного

16. ПОРТРЕТ ПОДРУЖЖЯ ЯКОБІ.
Італійський та білий олівець. [8—9.XI] 1857.

У Вільно Шевченко виконує обов'язки козачка в панських покоях. А у вільний час потай від пана перемальовує лубочні картинки. Шевченка віддають вчитися малюванню. Найвірогідніше, що він короткий час учився у Яна-Батіста Лампі (1775 — 1837), який з кінця 1829р. до весни 1830р. перебував у Вільно, або в Яна Рустема (? — 1835),

Після початку польського повстання 1830р. віленський військовий губернатор змушений був піти у відставку. Поїхав до Петербурга і його ад'ютант Енгельгардт. Десь наприкінці лютого 1831р.

прибув до столиці у панському майномі Шевченко. 1832р. Енгельгардт законтрактує Шевченка на чотири роки майстрові петербурзького малярного цеху В. Ширяєву.

**Разом з його учнями
Шевченко бере участь у
розписах Великого та
малого соборів у Санкт-Петербурзі**

**познайомився учень Академії
мистецтв І. Сошенко. Він робить усе,
щоб якось полегшити його долю:
знайомить з
Є. Гребінкою і конференц-секретарем
Академії мистецтв В. Григоровичем,
який дозволяє Шевченкові відвідувати
рисувальні класи Товариства**

5).

**Портрет Івана Сошенка та Якіма
Забпоцького**

**Згодом відбувається
знайомство Шевченка з
К. Брюлловим і В. Жуковським.
Вражені гіркою долею**

**К.
Брюллов**

**В.
Жуковський**

8р.
а.

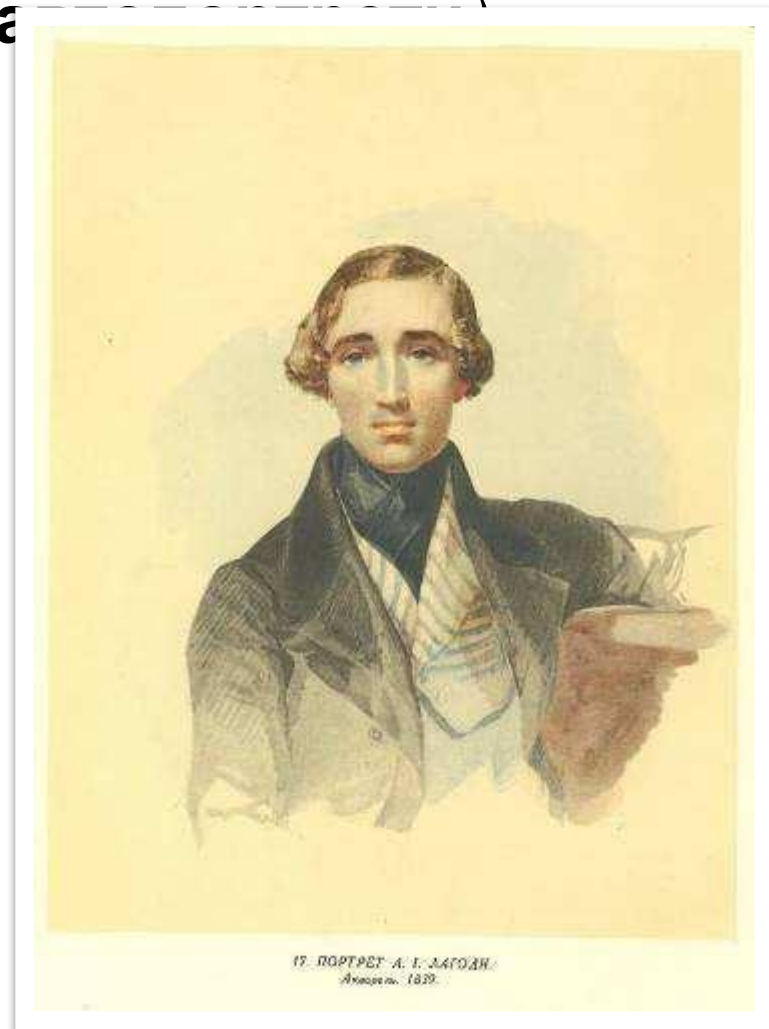

**21 травня 1838р.
Шевченка
зараховують
стороннім учнем
Академії мистецтв.
Він навчається під
керівництвом К.
Брюллова, стає
одним з його
улюблених учнів,
одержує срібні медалі
(за картини “Хлопчик-
жебрак, що дає хліб
собаці” (1840),
“Циганка-ворожка”
(1841), “Катерина”
(1842)).**

Успішно працює він і в жанрі портрета (портрети М. Луніна, А. Лагоди, О. Коцебу та ін.,

М. Лунін

А.

Вірші Шевченко почав писати ще кріпаком, за його свідченням, у 1837р. З тих перших поетичних спроб відомі тільки вірші “Причинна” і “Нудно мені, тяжко — що маю робити”.

Кілька своїх поезій Шевченко у 1838р. віддав Гребінці для публікації в українському альманасі “Ластівка”. Але ще до виходу “Ластівки” (1841) 18

**1841р. вийшла історична поема Шевченка
“Гайдамаки” (написана у 1839 — 1841 рр.).**

Т. Шевченко,
Гайдамаки.

- „Одчивай, проклятий жиде!
Бо будеш битий! Одчивай!

Захапте дщери, поза вийд.
Старий паскуда!“

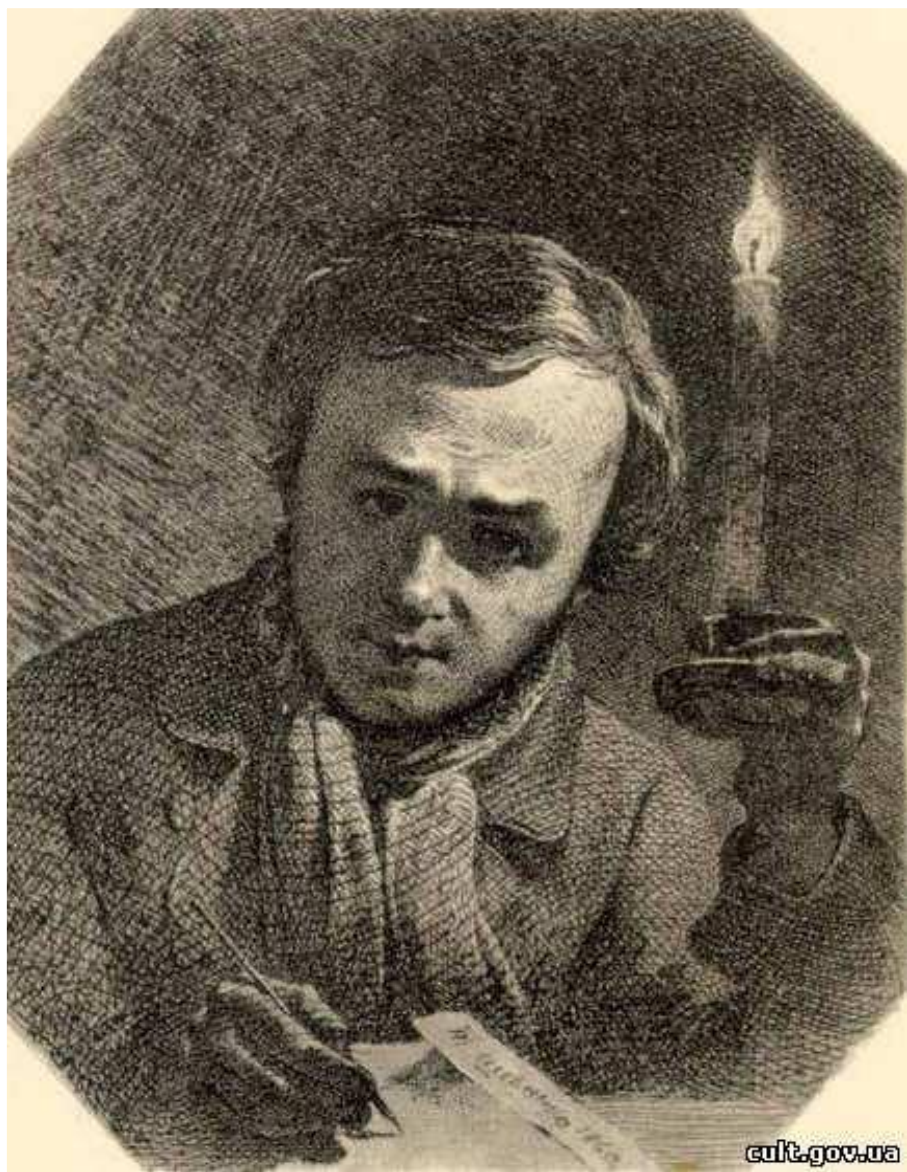
**1842р. пише драматизовану соціально-
побутову поему російською мовою
“Слепая”.**

**Того ж року створює історичну поему “Гамалія”
(вийшла окремою книжкою 1844р.).**

побутова драма “Назар
Стодоля” (написана
російською мовою, відома
лише в українському
перекладі). У 1844 — 1845 рр.
її поставив аматорський

гурток при
Медико-
хірургічній
академії
в Петербурзі.

**1844р. вийшло
друге видання
“Кобзаря”. Усі
ці твори
належать до
раннього
періоду
творчості
Шевченка,
коли він
усвідомлював
себе як
“МУЖИЦЬКИЙ**

Новий період творчості Шевченка охоплює роки 1843 — 1847 (до арешту) і пов'язаний з двома його подорожами на Україну. За назвою збірки автографів “Три літа” (яка включає поезії 1843 — 1845 рр.) ці роки життя й творчості поета названо періодом “трьох літ”. До цього ж періоду фактично належать і твори

Перша подорож Шевченка на Україну продовжувалася близько восьми місяців. Виїхавши з Петербурга у травні 1843р., поет відвідав десятки міст і сіл України (рідну Кирилівку, Київ, Полтавщину, Ігирин тощо).

Спілкувався з селянами, познайомився з численними представниками української інтелігенції й освіченими поміщиками.

Т.Г.Шевченко. Собор святого
Олександра в Києві

148. ПОЧАЙІВСЬКА ЛАВРА З ПІВДНЯ.
Азаров. [X. 1846].

На Україні Шевченко написав два поетичних твори — російською мовою поему “Тризна” (1844р. опублікована в журналі “Маяк” під назвою “Бесталанний”) і вірш “Розрита могила”.

Та, повернувшись до Петербурга наприкінці лютого 1844р., він під враженням побаченого на Україні пише ряд творів (зокрема, поему “Сон”), які остаточно визначили подальший його шлях як поета.

Весною 1845р. Шевченко після надання йому Радою Академії мистецтв звання некласного художника повертається на Україну. Знову багато подорожує (Полтавщина, Чернігівщина, Київщина, Волинь, Поділля), виконує доручення Київської археографічної комісії, записує народні пісні, малює архітектурні й історичні пам'ятки, портрети й краєвиди.

З жовтня по грудень 1845р. пише один за одним твори “Єретик”, “Сліпий”, “Наймичка”, “Кавказ”, “І мертвим, і живим...”, “Холодний яр”, “Як умру, то поховайте” (“Заповіт”) та ін. Усі свої поезії 1843 — 1845 рр. (крім поеми “Тризна”) він переписує в альбом, якому дає назву “Три літа”.

1846р. створює балади “Лілея” і “Русалка”, а 1847р. (до арешту) — поему “Осика”. Тоді ж він задумує нове

Весною 1846р. у Києві Шевченко знайомиться з М. Костомаровим, М. Гулаком, М. Савичем, О. Марковичем та іншими членами таємного Кирило-Мефодіївського товариства (засноване в грудні 1845 — січні 1846 рр.) і вступає в цю організацію. Його твори періоду

було

розгромлене.

Почалися
арешти.

Шевченка
заарештували
5 квітня 1847р.,

а

17-го привезли
до Петербурга

й на час

слідства

ув'язнили в

Торжеств Українців.

Про розгромаження арештантів має
перше місце в даний же розгромажен-
ня; проте не менш будуть катити
ага конам шанувати.

1) Не арештантів, але всіх свя-
танів даних на мову свого народства

2) Не менш, а саме каледні народів
моях і моїх мовчаного Поль Шкван
моя і урочиста не минає і другий
моя і мої каледні народів мовчаного
арешти, мовчаного мовчаного, мовчаного
моя і мовчаного. Шкван народства
арештантів: Вілноросійців, Українців,
Польців, Литовців, Білоросів, Курманів і
моя і мовчаного, і Шкван.

3) Мова і мої мовчаного мовчаного
моя і мовчаного мовчаного, мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного

4) Мова і мої каледні розгромаження
моя і мовчаного мовчаного мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного

5) Мова і мої каледні розгромаження
моя і мовчаного мовчаного мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного

6) Мова і мої розгромаження і мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного
моя і мовчаного мовчаного мовчаного

8 червня 1847р.
Шевченка привезли
до Оренбурга,
звідти до Орської
кріпості, де він мав
відбувати
солдатську службу.

В Орську він
порушив царську
заборону писати.
Свої нові твори він
потай записував до
саморобних
“захаявних”
зошитків.

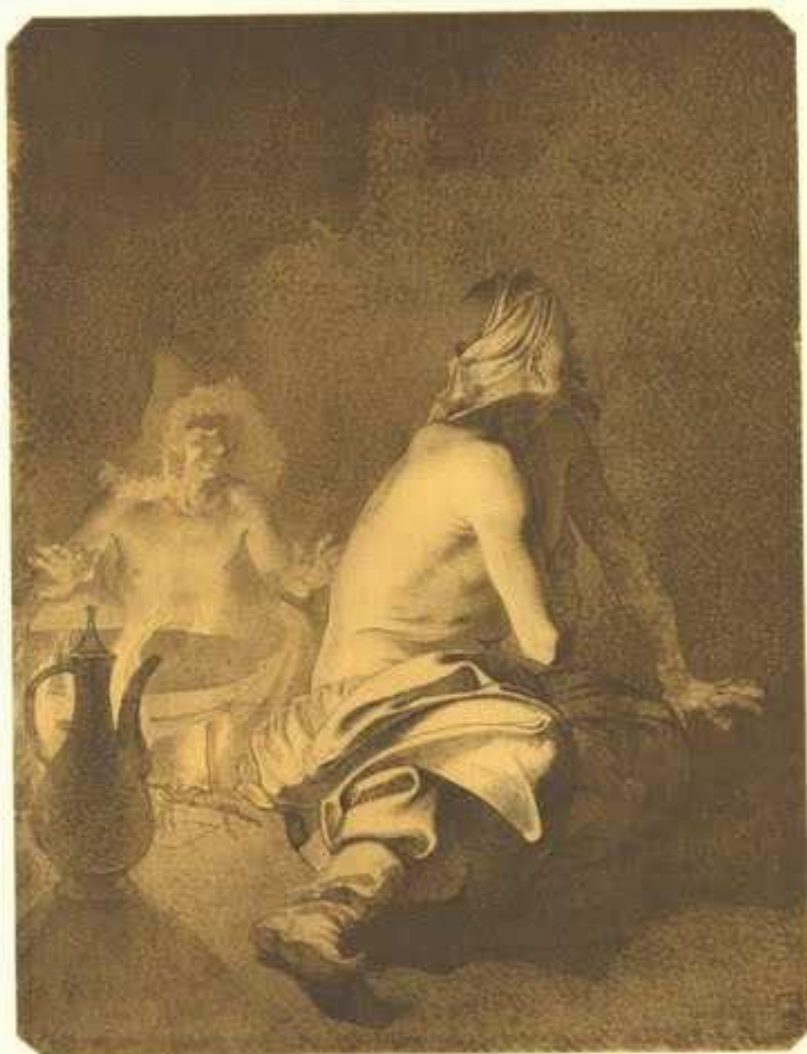
Наприкінці 1849 — на
початку 1850р. він
переписав ці
“невільницькі”
поезії в саморобну

У 1848р. на клопотання Шевченкових друзів його включили як художника до складу Аральської описової експедиції, очолюваної О. Бутаковим. З жовтня 1848р. до травня 1849р. експедиція зимувала

35. УКРІПЛЕННЯ КОС-АРАЛ ВЗИМКУ.
Сепія. [6.X 1848—2.IV 1849].

**23 квітня 1850р.
Шевченка
заарештували
за порушення
царської
заборони
писати й
малювати. Після
слідства в
Орській кріпості
його перевели
до
Новопетровськ
ого укріплення
на півострові**

ІВ. КРАМШИНСЬКИЙ. КАВАХ.
Сейл. (В.Х. 1848-21). 1849.

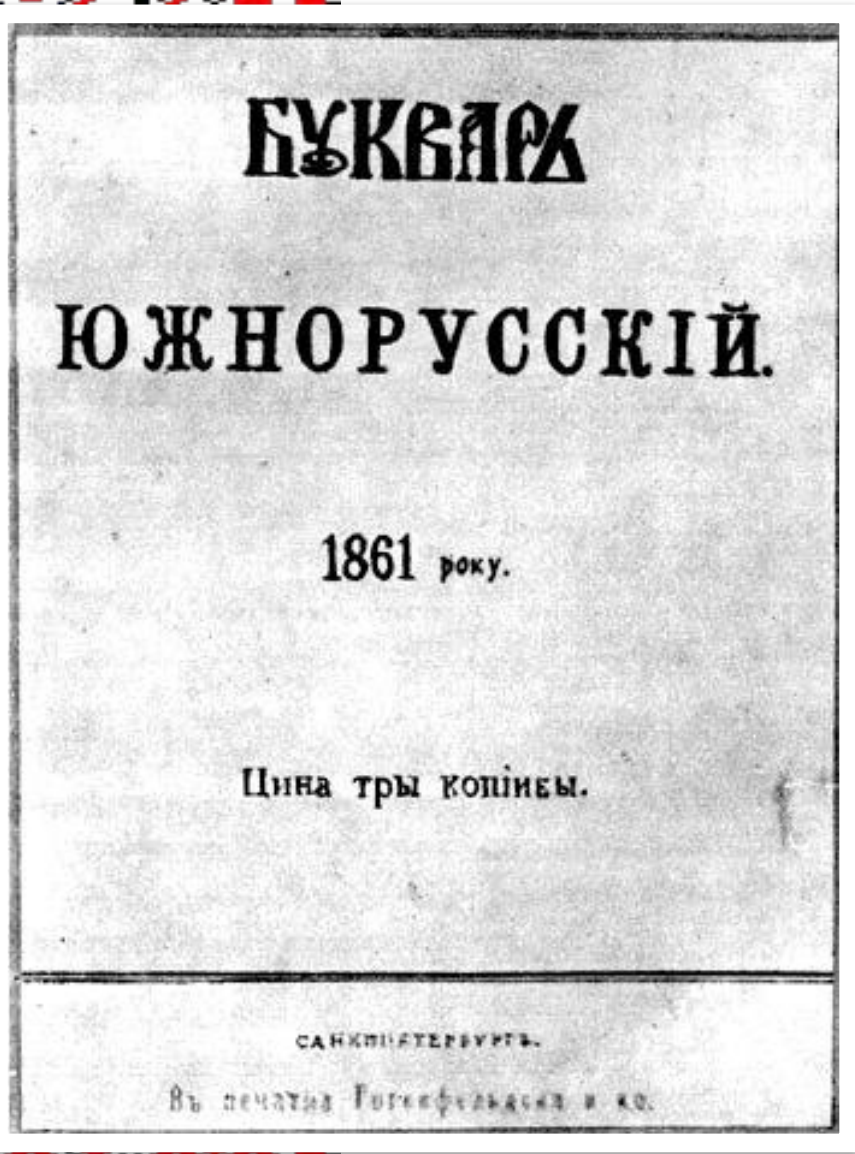
Сім років перебування в Новопетровському укріпленні — чи не найтяжчих у житті поета. Після смерті Миколи I (лютий 1855р.) друзі поета (Ф. Толстой та ін.) почали клопотатися про його звільнення.

Микола I

**Та тільки *1 травня 1857р.*
було дано офіційний
дозвіл звільнити
Шевченка з військової
служби зі встановленням
за ним нагляду і
забороною жити в
столицях. *2 серпня 1857р.*
Шевченко виїхав із
Новопетровського
укріплення, маючи намір
поселитися в Петербурзі.**

У кінці березня 1858р. Шевченко приїхав до Петербурга. Літературно-мистецька громадськість столиці гаряче зустріла поета. В останні роки життя він бере діяльну участь у громадському житті, виступає на літературних вечорах, стає одним із фундаторів Літературного

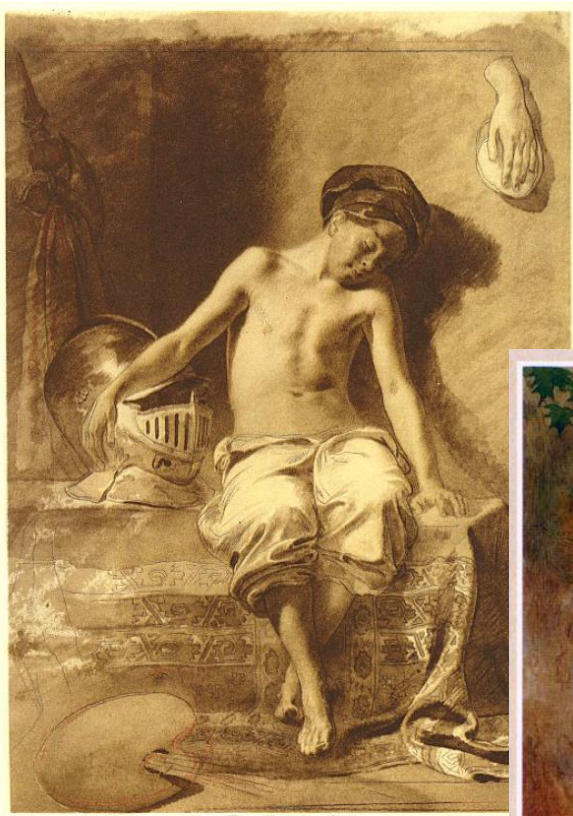
Влітку 1859р. Шевченко відвідав Україну. Зустрівся в Кирилівці з братами й сестрою. Мав намір оселитися на Україні. Шукав ділянку, щоб збудувати хату. Та 13 липня біля с. Прохорівка його заарештували. Звільнили через місяць і запрог

Брати Тараса Шевченка

У ці роки Шевченко багато працював як художник, майже цілком присвятивши себе мистецтву офорта (1860р. Рада Академії мистецтв надала йому звання академіка вірування).

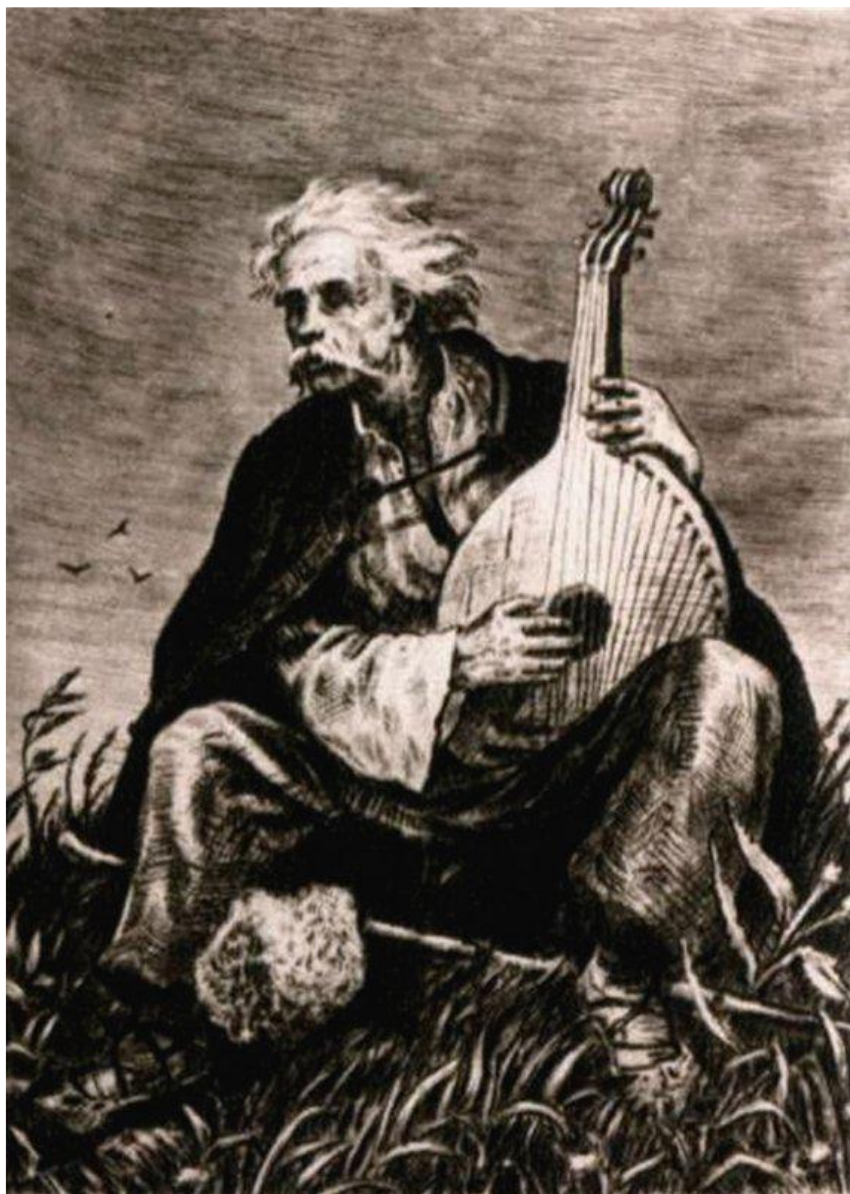

58. ХЛОПЧИК-НАТУРЩИК.
Сеніл, чорноий олієвсь. (1860).

38. ПРИЯТЕЛІ.
Офорт, акастита. III. н. 15/III. 1859.

у 1880 році. Під
назвою “Кобзар”
вийшла збірка,
яка складалася з
17 написаних до
заслання поезій
(з них тільки
цикл “Давидові
псалми”
повністю
опубліковано
вперше).

Заслання підірвало здоров'я Шевченка. На початку 1861р. він тяжко захворів і 10 березня помер. Незадовго до смерті написав останній вірш — “Чи гь нам, небого”.

був на
Смоленському
у кладовищі.
Через два
місяці,
виконуючи
заповіт поета,
друзі
перевезли
його прах на
Україну і
поховали на
Чернечій
(тепер
Тарасова) горі

Пам'ятники Т.Г. Шевченку

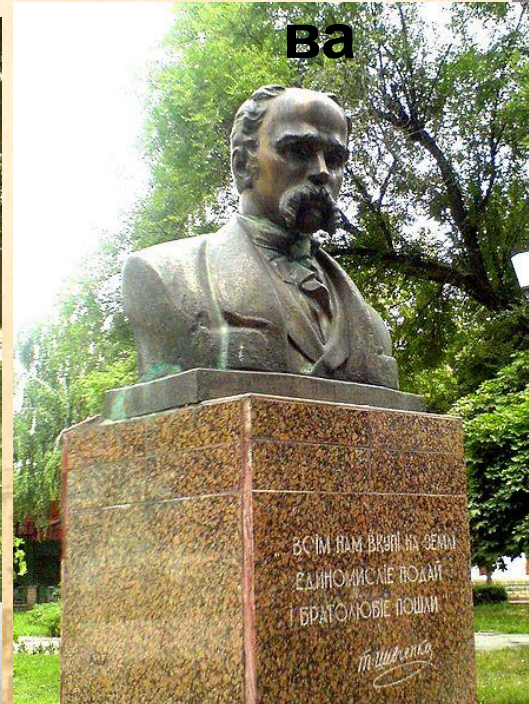

Македо
нія

Молдо
ва

Казахстан

Поль
ща

Пам'ятники Т.Г.

Франція
і
Угорщина
на
Росія

США
А
Аргентина

Грузія
Румунія
Греція

***В своїй хаті
своя й правда,
І сила, і воля.***

